ಡಾ.ಭೀಮಣ್ಣ ಘನಾಥೆ
ಸರಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜ
ಕಲಬುರಗಿ

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ (ಉದಯ) ಕಾರಣಗಳು

1. ಪೀಠಿಕೆ
2. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ & ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವ
3. ಆಂಗ್ಲರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ನೀತಿ
4. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ.
5. ಸಾರಿಗೆ-ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಾಧನೆ.
6. ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ.
7. ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ.
8. ಭಾರತೀಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಂತೃಪ್ತಿ.
9. ಆAಗ್ಲರ ರಾಜಕೀಯ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು.
10. ಲಾರ್ಡ ಲೀಟ್ಟನ್ ನ ನೀತಿ.
11. ಇಲ್ಬರ್ಟ ಮಸೂದೆಯ ಪ್ರಕರಣ.

ಪೀಠಿಕೆ ;-=

"ರಾಷ್ಟಿÃಯತೆ" ಎಂದರೆ - ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅಭಿಮಾನ - ಇದರ ಅರ್ಥ-ವಿಶ್ಲೇಸಣೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯನಾವು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಯತೆ ದೃಷ್ಟೀಕೋನದಿಂದ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟಿÃಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಸಿಸುವದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಠ. ಒಂದೇ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಇರುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಗುಂಪಿನ, ಆ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅಭಿಮಾನ. ಆದರೇ ನಮ್ಮ ದೇಶ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ, ವೈವಿದ್ಯೇತೆಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ವಿವಿಧ ಉಡುಪು ಗಳು ಇರುವ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇದರಿಂದ ಪಾಶ್ಚೀಮಾತೆಯಂತೆ ದೃಷ್ಟೀಕೋನದಿಂದ ರಾಷ್ಟಿÃಯತೆ ಅಳಿಯುದು ಕಷ್ಠ, ವಿವಿಧತೇಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಇದು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿಶೇಷತೆ- ಅದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟಿÃಯತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸನಾತನವಾಗಿದೆ.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವ

೧೮೫೭ ರ ದಂಗೆಯ ನಂತರ ಅಧೈರ್ಯ, ಆಶಕ್ತ , ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಭೀತರಾಗಿದ್ದ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮ, ಸ್ವದೇಶ, ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭೀಮಾನ ಮೂಡಿಸಿದ ರಾಜಾ ರಾಮ ಮೋಹನ ರಾಯರ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜ, -ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ ರವರ ಆರ್ಯಸಮಾಜ -- ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್, -ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವು. ಇವರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟಿÃಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು.

ಆಂಗ್ಲರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ನೀತಿ ;- ಆಂಗ್ಲರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ರೀತಿಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೊಗಿದ್ದ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂಘಟಸಿ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿದ್ದು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಎನ್ನುವ ರಾಷ್ಟಿÃಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಬೆಳೆಯಲು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ.;-

ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಿಟಿಷರು ವಿಶಾಲ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಲು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕೇವಲ ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪಾಶ್ಚೀಮಾತ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳು, ಅರಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿತು. ಯೂರೋಪಿನ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರಾದ

ರೂಸೊ, ಜಾನ್ ಕಾಲ್, ವಾಲ್ಟೇರ್, ಸಿಸಿರೊ, ಮುಂತಾದವರ ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಅಮೇರಿಕದ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಫ್ರಾನ್ಸ ಕ್ರಾಂತಿ, ಜರ್ಮನಿಯ ಮತ್ತು ಇಟಲಿಯ ಏಕಿಕರಣ ಮುಂತಾದ ಘಟನೆಗಳ ಅದ್ಯಾಯನದಿಂದಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸಮಾನತೆ, ಸಹೋದರತೆ ಭಾವನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಿತು.

ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ.;-

ಇಂಡಿಯಣ್ ಮೀರರ್, ಬಾಂಬೆ ಸಮಚಾರ, ದಿ ಅಮೃತ ಬಜಾರ, ದಿ ಕೇಸರಿ, ದಿ ಬೆಂಗಾಲಿ, ಮರಾಠ, ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಮಚಂದ್ರ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ನವೀನ್ ಚಂದ್ರಸೇನ, ಬಂಕಿಮ್ ಚಂದ್ರ ಚಟರ್ಜಿ, ಧೀನ ಭಂದುಮಿತ್ರ, ಆರ್.ಸಿ,ದತ್ತ, ಮುನಸಿ ಪ್ರೇಮಚಂದ್ರ, ಮುಂತಾದ ಲೇಖಕರ ಕಾದಂಬರಿ, ಕಥೆಗಳು, ಕವಿತೆಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೋಳಿಸಿತು.

ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ.

ಯೂರೋಫಿನ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕರು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚು ಬೇಳಕು ಚಲ್ಲಿದರು. ಮ್ಯಾಕ್ಸ ಮುಲ್ಲರ, ಮೊನಿರ್ ರೈಸ್, ವಿಲಿಯಮಸ್, ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವರು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಭಾರತಿಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು.

ಭಾರತೀಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಂತೃಪ್ತಿ.;-

" ಭಾರತವು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಂಗ್ಲರಿಗೆ ಹಾಲು ಉಣಿಸುವ ಹದುವಾಯಿತು"

ಭಾರತದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿಗೆ ಹರಿದ ಸಂಪತ್ತು , ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ - ಭಾರತದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆಯುದು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ನೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. - ಖ.ಅ ಧತ್ತ :- ಎಕಾನಾಮಿಕ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಪ್ ಇಂಡಿಯಾ - . ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ ;- ಪಾವರ್ಟಿ ಆಂಡ್ ಯಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರೂಲ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಎ.S.ಮಿಲ್ಲ, ಕಾರ್ಲಮಾರ್ಕ್ಸ, ಮೊದಲಾದವರು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಸಮೇತ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲಿಲ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇವು ಭಾರತಿಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು.

ಸಾರಿಗೆ-ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸಾಧನೆ.;-

ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ದೃಷ್ಠಿಯಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ, ರೈಲ್ವೆ, ಅಂಚೆ, ತಂತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಬೆಳೆಯಲು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಆಂಗ್ಲರ ರಾಜಕೀಯ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು.;-

ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಮಹಾರಾಣಿ ೧೮೫೮ ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ I.ಂo.S ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದರೂ ಇತರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ವಂಚಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಅರವಿಂದ ಘೋಷ್‌ರು ಪ್ರಮುಖರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಭಾರತೀಯರು ಆಂಗ್ಲರ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಜಾಗೃತರಾಗಿ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಲಾರ್ಡ ಲೀಟ್ಟನ್‌ನ ನೀತಿ.;-

ಲಾರ್ಡ ಲೀಟ್ಟನ್ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅಪ್ರೀಯವಾಗುವ ಅನೇಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. I.ಂo.S ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಯೋಮಿತಿ ೨೧ ರಿಂದ ೧೯ ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ್ದು, ದೇಶಿಯ ಭಾಷ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ನಿರ್ಬಂದಿತ ಕಾಯ್ದೆ , ಭಾರತೀಯರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತಗಳ ನಿರ್ಬಂದಿತ ಕಾಯ್ದೆ - ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕ್ಷಾಮ ಇದ್ದರು ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಾಗಿ ಭಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಸಿದ್ದು,‖ ನೇ ಅಫಘನ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅಪಾರ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದು- ಭಾರತಿಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು.

ಇಲ್ಬರ್ಟ ಮಸೂದೆಯ ಪ್ರಕರಣ.;-

ಲಾರ್ಡರಿಪ್ಪನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕರಣವು ಆಂಗ್ಲರ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕೀಳುರುಮೆ ಮನೋಭಾವ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು - ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವನ್ನು – ಅದನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ ಭಾರತಿಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು.